

ПЛАНИНАРСКИ САВЕЗ СРБИЈЕ
КОМИСИЈА ЗА ПЛАНИНАРСКЕ ТЕРЕНЕ

РЕГИСТРАЦИЈА ПЛАНИНАРСКИХ ТРАНСВЕРЗАЛА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

(Услови и упутства)

Комисија за планинарске терене Планинарског савеза Србије (у даљем тексту Комисија) утврдила је крајем 2016. године услове за регистрацију постојећих и отварање нових планинарских трансверзала.

Дефиниција планинарске трансверзале:

Планинска трансверзала је обележени (маркирани) планинарски пут или више обележених планинарских путева на којима су дефинисане контролне тачке, као њени саставни делови или етапни циљеви и могуће их је обилазити током целе године, без условљавања смера кретања и рока завршетка обиласка. Једина ограничења могу бити условљена временским приликама које могу онемогућити безбедан обилазак трасе.

Отварање/обнављање и регистрација планинарске трансверзале:

Планинарско друштво/клуб које намерава отворити/обновити планинарску трансверзалу, дужно је да о томе обавести **Комисију** Планинарског савеза Србије. За отварање нове или обнову старе трансверзале треба приложити **Идејни пројекат** са образложењем, предлогом контролних тачака, детаљно описати и скицирати трасу, посебно ако она обухвата још нерегистроване планинарске путеве и пре извођења било каквих радова на терену или штампања Дневника, ову документацију доставити **Комисији**.

У фази планирања отварања/обнове трансверзале и припреме Идејног пројекта, обавезно се ради анализа ограничавајућих фактора како трасирања тако и кретања по трансверзали, као што су:

- атрактивност терена којим се простире трансверзала,
- економски, културно-историјски, спортски, туристички значај трансверзале,
- заинтересованост планинара за обилазак објеката на трансверзали,
- место и значај у мрежи постојећих планинарских путева,
- климатске услове за коришћење трансверзале током целе године,
- тежинска и техничка захтевност планинарске трансверзале,
- власништво земљишта и услове проходности трансверзале,
- простирање трансверзале кроз или у близини заштићених природних добара,
- удаљеност од насељених места и саобраћајна повезаност,

- могућности приступа, смештаја и водо-снабдевања,
- могућности ургентног смештаја у случају временских непогода (близина склониошта),
- опасности од сусрета са крупном дивљачи и др.

Идејни пројекат се ради у складу са **Правилником о планирању, пројектовању, обележавању и одржавању планинарских и пешачких путева.**

По пријему Идејног пројекта, Комисија ће га проучити, затражити евентуалне измене, допуне, додатна објашњења, указати на евентуалне грешке и дати или ускратити сагласност за изградњу/обнову и обележавање трансверзале. О томе ће обавестити планинарско друштво/клуб најкасније у року од 45 дана од пријема пројекта.

Када планинарско друштво/клуб прими одобрење за изградњу/обнову и обележавање трансверзале, за коначни поступак регистрације треба испунити **Упитник за планинарску трансверзалу УП_03Т**, оверити га и доставити Планинарском савезу Србије - **Комисији за планинарске терене.** Након изградње и обележавања, чланови Комисије обићи ће трансверзалу, утврдити стање на терену и ако испуњава прописане услове, предложити Планинарском савезу Србије њено отварање, регистрацију и издавање **Сертификата за наменско коришћење трансверзале.** Сертификат се издаје за период од 5 (пет) година.

За планинарске трансверзале, на нивоу Планинарског савеза Србије води се јединствен **Регистар планинарских трансверзала.** У њему су уписане све планинарске трансверзале у Србији са ознаком **активна** или **неактивна.**

Статус трансверзале потврђује Управни одбор Планинарски савез Србије на предлог Комисије за планинарске терене, која редовно обилази све трансверзале по посебном плану обилазака или на позив друштва/клуба које одржава трансверзалу. Комисија стиче увид у стање на терену кроз непосредне обиласке целе трансверзале или појединих критичних деоница као и на основу Упитника УП_03Т који је друштво/клуб дужно да тачно и прецизно попуни и достави Комисији.

Комисија након обиласка сачињава **Извештај о нађеном стању.** Ако трансверзала испуњава потребне услове, Комисија предлаже УО ПСС издавање/продужетак **Сертификата за наменско коришћење трансверзале,** за наредних 5 (пет) година. У **Регистру** ПСС, трансверзала добија ознаку **активна.** У колико Комисија утврди да предметна трансверзала не испуњава наведене услове, обавештава друштва/клуба које одржава трансверзалу, да у одређеном року отклони недостатке. Комисија у поновљеном обиласку одлучује о **статусу,** а до тада трансверзалу води у регистру као **неактивну,** без доделе сертификата.

Услови за активну планинарску трансверзалу:

Да би планинарска трансверзала стекла статус **активне** трансверзале, мора задовољавати следеће услове:

1.- Трансверзала има свог оснивача и (или) управљача – старатеља који брине о свему што је везано за трансверзалу. Оснивач или старатељ има обавезу бриге о трансверзали, од пројектовања, трасирања и обележавања до редовног одржавања планинарских путева који чине трансверзалу. У обавезе спадају: обележавање контролних тачака, израда и постављање печата, штампање и дистрибуција Дневника трансверзале, евидентирање обилазника, овера Дневника и редовно извештавање Комисије за планинарске терене о стању и евентуалним променама на траси трансверзале.

2.- Трансверзала мора бити добро обележена (маркирана) и редовно одржавана. На старту трансверзале треба да стоји **Табла са обавештењима**, која садржи све потребне податке о трансверзали, а обавезно надморску висину и време трајања обиласка. Дуж трасе поставља се потребан број **Путоказа** са јасним обележавањем рачвања и раскрсница путева. На сваком путоказу уписује се **назив и број** трансверзале. Број трансверзале одређује Комисија, према **Регистру трансверзала** који се води у Планинарском савезу Србије. Све контролне тачке на трансверзали треба међусобно повезати једнозначним планинарским маркацијама. На траси трансверзале, повремено се, испод планинарске маркације уписује ознака **Т** (велико слово Т као знак трансверзале) са бројем трансверзале (на пример: Т4). Ако је трансверзала „линијска“ (где се не подударају старт и циљ), треба јасно обележити циљ трансверзале, са називом трансверзале и називом локалитета циља (са GPS координатама), надморском висином и другим подацима потребним за сналажење обилазника трансверзале.

3.- Контролне тачке морају бити јасно и једнообразно обележене. На врху планине, уз назив врха мора бити назначена и надморска висина. На трансверзали се евидентирају и обележавају: видиковци, значајни локалитети, места снабдевања водом за пиће, објекти за смештај, станице јавног саобраћаја, службе хитне помоћи, станице Горске службе спасавања, полиција, ватрогасци и друго.

Ознаком трансверзале не обележавају се препознатљиве контролне тачке попут цркве, капеле, старог града или другог културно историјског споменика. Објекти у приватном поседу, хотели, гостионице и друго, могу се обележити уз дозволу власника.

4.- Оснивач – старатељ обезбеђује и припрема топографску карту са уцртаном трасом трансверзале и у легенду уноси основне податке значајне за простор кроз који трансверзала пролази. Као обавезни део документације трансверзале, старатељ снима **GPS – trek (електронски запис – траг)** и доставља га Комисији која га поставља на сајт Планинарског савеза Србије.

5.- Оснивач - старатељ трансверзале издаје **Дневник трансверзале** који уз назив трансверзале и јасна правила обиласка, садржати: назив контролних тачака, места за отискивање печата или лепљење фотографија, место за уписивање личних података обилазника (име, презиме, адреса, пл.клуб...), те податке о друштву/клубу које се стара о одржавању трансверзале (адреса, e-mail, телефонски број).

6.- Оснивач – старатељ дужан је да редовно одржава трансверзалу и води бригу о њеном стању. О одржавању трансверзале води се **Елаборат (Књига) одржавања** у коју се прилажу сви записници утврђеног стања.

Препоруке оснивачима планинарских трансверзала:

У циљу достизања вишег квалитета свих садржаја планинарске трансверзале, дају се следеће препоруке:

- 1.- Обилазак контролних тачака доказује се отиском печата у трансверзалном дневнику, а само у изузетним случајевима фотографијом обилазника поред карактеристичних објеката на контролним тачкама. У том смислу оснивач трансверзале би сваку контролну тачку треба прикладно опремити металним или гуменим печатом, металном кутијом и уписном књигом.
- 2.- За све посетиоце – обилазнике, који испуне услове предвиђене Правилником о обиласку трансверзале, треба предвидети симболичан поклон – награду или успомену у облику беца, значке, плочице или писаног признања.
- 3.- Препоручује се да Девник трансверзале буде формата А6 (10,5 x 15 цм).
- 4.- У садржају Дневника даје се опис пута, који осим појединости о траси планинарске трансверзале, оквирног времена потребног да се дође од једне до друге контролне тачке, треба да садржи и основне податке о природним, културно-историјским и другим знаменитостима краја којим траса трансверзале пролази. Пожељно је да се у Дневнику наведу и основна упутства за понашање у планини.
- 5.- У случају када се обилазак контролних тачака доказује фотографијом, уз податке о обилазнику треба предвидети и место за његову јасну фотографију на свим КТ трансверзале.
- 6.- Ако је контролна тачка приватно газдинство, гостионица, ресторан, хотел и сл., у Дневнику трансверзале, уз име власника газдинства или назив угоститељског објекта, уписује се адреса и телефонски број.

7.- Траса и контролне тачке нове трансверзале могу се преклапати са трасом и контролним тачкама постојећих трансверзала. Ако се преклапање не може избећи, треба га свести на најмању могућу меру. При пројектовању и трасирању трансверзала треба избегавати посебно прометне и асфалтне путеве.

Одржавање планинарске трансверзале:

Комисија полази од дефиниције да је планинарска трансверзала обележен (маркиран) планинарски пут или збир више обележених планинарских путева на којима су дефинисане контролне тачке, као њени саставни делови или етапни циљеви и могуће их је обилазити током целе године, без условљавања смера и рока завршетка обиласка. Једини ограничавајући фактор у погледу могућности обиласка контролних тачака током целе године су временске прилике које условљавају најпогодније време и доба године за безбедан обилзак трасе.

С обзиром на претходно одређење планинарске трансверзале као збира планинарских путева, за означавање и одржавање планинарске трансверзале важе сва правила као и за планинарске путеве, што је дефинисано Правилником о планирању, пројектовању, обележавању и одржавању планинарских и пешачких путева Планинарског савеза Србије, издање 2017. године.

Јануар 2017. године

уг/уг